

บทที่ 5

แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอ พื้นเมืองของอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

บทนี้เป็นการศึกษาเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

- 5.1 แหล่งผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- 5.2 การคัดเลือกแหล่งผ้าทอพื้นเมือง เพื่อเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- 5.3. แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 - 5.3.1. แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 - 5.3.2. รายการและเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
 - 5.3.3. การปรับปรุงสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1. แหล่งผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

แหล่งทอผ้าในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ที่ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในรายละเอียดตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 4 มีจำนวน 7 แหล่ง ได้แก่

- (1). บ้านไร่ หมู่ที่ 10 ตำบลท่าผา
- (2). บ้านทัพ หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา
- (3). บ้านท้องฝาย หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง
- (4). บ้านสองธาร หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านทับ
- (5). บ้านต่อเรือ หมู่ที่ 2 ตำบลช่างเคิ่ง
- (6). บ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 ตำบลท่าผา

(7). บ้านยางหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา

5.2 การคัดเลือกแหล่งผ้าทอพื้นเมือง เพื่อเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

จากการสำรวจและศึกษาแหล่งทอผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 7 แห่ง ในหัวข้อต่อไปนี้จะเป็นการคัดเลือกแหล่งทอผ้า เพื่อให้ได้ แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาจัดเป็นเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

การคัดเลือกแหล่งทอผ้าที่มีคุณค่าและความโดดเด่น จากที่ได้ศึกษาและเก็บข้อมูลในบทที่ผ่านมา ซึ่งแหล่งทอผ้าทั้ง 7 แห่ง มีความเหมือนและแตกต่างกันไป ทั้งยังมีข้อดีและข้อด้อยต่างกัน ผู้ศึกษาจึงได้สร้างมาตรวัดค่าความพร้อมในการตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยว เพื่อคัดเลือกแหล่งทอผ้าที่มีศักยภาพมากที่สุด โดยประยุกต์เกณฑ์การประเมินองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว(5A) ร่วมกับข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆที่น่าสนใจในอำเภอแม่แจ่มดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 4 มาเป็นตัวช่วยเสริมในการพิจารณา ซึ่งเกณฑ์ในครั้งนี้มีทั้งหมด 5 เกณฑ์ คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) จัดเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว ณ สถานที่นั้นๆ
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวหรือคนเดินทางเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์ในการลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางได้อย่างสะดวกสบาย
3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenity) ซึ่งหมายถึงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยวเช่น น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ห้องสุขาร้านอาหาร ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น โรงพยาบาล ธนาคาร สำนักงานไปรษณีย์ สถานีตำรวจ การบริการในกรณีฉุกเฉิน ก็มีความสำคัญเช่นกัน
4. ที่พัก (Accommodation) แหล่งท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอเพื่อการรองรับการเข้ามาเป็นจำนวนมากของนักท่องเที่ยว และควรมีรูปแบบที่หลากหลาย มีหลายราคาให้เลือก และการบริการ ที่เหมาะสมและนอกจากนี้ที่พักควรจะอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก
5. กิจกรรมต่าง ๆ (Activity) ที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำในช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ ณ แหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ เพื่อให้การท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวน่าสนใจมากขึ้น

ในการวัดค่าความมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวการประเมินองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว(5A) ตามเกณฑ์ของได้ประยุกต์มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อเป็นตัวกำหนดศักยภาพในการรองรับ ในรูปแบบ Rating Scale กำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้ววิเคราะห์ผลแบบ (Weight Sum Analysis) มีค่าคะแนนดังนี้

- ระดับค่ามากที่สุด คิดเป็น 5 คะแนน
- ระดับค่ามาก คิดเป็น 4 คะแนน
- ระดับค่าปานกลาง คิดเป็น 3 คะแนน
- ระดับค่าน้อย คิดเป็น 2 คะแนน
- ระดับค่าน้อยที่สุด คิดเป็น 1 คะแนน

ในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ จะคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใช้วิธีการคัดเลือกโดยคิดจากค่าคะแนนรวมของมรดกวัฒนธรรมที่มีค่าคะแนนที่มีคะแนนตั้งแต่ 15 คะแนน หรือ ร้อยละ 60 ขึ้นไป จะถูกคัดเลือกเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองในครั้งนี้

ผลการคัดเลือกดังปรากฏคะแนนในตารางต่อไปนี้

ที่	แหล่งท่องเที่ยวพื้นเมือง	เกณฑ์					คะแนน	ผลการคัดเลือก
		1	2	3	4	5		
1	บ้านไร่ หมู่ที่ 10 ต.ท่าผา	4	4	4	2	4	18	ผ่าน
2	บ้านทัพ หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา	4	2	2	1	2	11	ไม่ผ่าน
3	บ้านทองผา หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง	3	4	4	5	4	20	ผ่าน
4	บ้านสองธาร หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านทับ	3	1	1	2	3	10	ไม่ผ่าน
5	บ้านต่อเรือ หมู่ที่ 2 ตำบลช่างเคิ่ง	4	3	2	1	2	12	ไม่ผ่าน
6	บ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 ตำบลท่าผา	3	5	5	5	3	21	ผ่าน
7	บ้านยางหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา	5	4	3	5	5	22	ผ่าน

- หมายเหตุ :
- เกณฑ์ 1 สิ่งที่น่าสนใจ (Attraction)
 - เกณฑ์ 2 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)
 - เกณฑ์ 3 สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenity)
 - เกณฑ์ 4 ที่พัก (Accommodation)
 - เกณฑ์ 5 กิจกรรมต่าง ๆ (Activity)

ผลการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมครั้งนี้ ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

- (1). แหล่งทอผ้าบ้านไร่ หมู่ที่ 10 ตำบลท่าผา
- (2). แหล่งบ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 ตำบลท่าผา
- (3). แหล่งทอผ้าบ้านยางหลวง หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา
- (4). แหล่งทอผ้าบ้านท้องฝาย หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง

5.3. แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

หัวข้อนี้เป็นการเสนอแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

5.3.1. แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

แหล่งทอผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับการคัดเลือกจำนวน 4 แห่ง เป็นแหล่งทอผ้าทอพื้นเมืองของแม่แจ่มที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพความพร้อมเหมาะสมกับการเป็นแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

(1) แหล่งทอผ้าบ้านไร่

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 10 ตำบลท่าผา ห่างจากตัวอำเภอแม่แจ่มไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 3-4 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมเป็นถนนคอนกรีตสามารถเดินทางไปได้โดยรถยนต์อย่างสะดวกสบาย ความเป็นมาของบ้านไร่ แต่เดิมนั้นบริเวณที่เล่ากันว่าเป็นที่ไร่ที่นาของชาวบ้าน ซึ่งแต่เดิมไม่มีผู้คนอยู่อาศัย แต่เนื่องจากเมื่อถึงฤดูน้ำหลากที่ตั้งหมู่บ้านเดิมนั้นถูกน้ำท่วมอยู่เป็นประจำทุกปีชาวบ้านจึงได้อพยพมาอยู่ที่บริเวณหมู่บ้านปัจจุบันเนื่องจากเป็นที่สูงและได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านไร่

กลุ่มทอผ้าบ้านไร่เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 ประธานกลุ่ม นางเกษร ไวยาง มีสมาชิกรวมหุ้น จำนวน 175 คน สร้างโรงทอผ้าแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2553 โดยสร้างขึ้นในที่ดินของ นางมลทา ปัจจุบันกลุ่มทอผ้าบ้านไร่มีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด ประมาณ 20 คน ทอผ้าด้วยวิธีการจกเป็น ส่วนใหญ่ที่นิยมส่วนมากคือการจกดินขึ้น ลวดลายที่ทอนั้นก็จะทำตามรายการที่ลูกค้าสั่งซึ่งแต่ละลาย นั้นจะมีการแจกแจงแบ่งงานกันตามความชอบของผู้ทอ เนื่องจากบางลายต้องใช้ความชำนาญและใช้ เวลาในการทอนานนับหลายเดือน เทคนิคการทอที่พิเศษของกลุ่มทอผ้าบ้านไร่คือจะใช้ด้ายเพียงเส้น เดียว ทำให้ได้ผ้าชิ้นดินจกที่แน่นและละเอียดสวยงาม อาจจะมีการเพิ่มเติมมูลค่าด้วยการสอดคั่นเงิน ดิ้นทอง ก็แล้วแต่ความต้องการของลูกค้าแต่ละราย

นอกจากการทอผ้าดินจกแล้ว เหล่าผู้สูงอายุยังได้ทอหน้าหมอน เข็มหมอน ทอชิ้น ถูข่าม และเครื่องจักรสานชนิดต่าง ๆ แล้วแต่ผู้สั่งต้องการ นอกจากนี้ยังมีการรับจัดของในพิธี การต่าง ๆ ในอำเภอแม่แจ่มอีกด้วย นับว่าโรงทอผ้าบ้านไร่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้ที่สนใจทั้งภายใน และภายนอก ตลอดจน การถ่ายทำสารคดีต่าง ๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนแม่แจ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่ม มีรายได้สม่ำเสมอตลอดทั้งปี

นอกจากนี้ ยังมีการทำกิจกรรมในหมู่ผู้สูงอายุ คือการทำผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ทำถั่วเน่า ทำหมอน อีก 10 คน รวมทั้งสิ้น 22 คน และยังมีสมาชิกอีกจำนวนหนึ่งที่ทอผ้าที่บ้าน การพัฒนากลุ่มหลังจากมีการตั้งกลุ่มอย่างชัดเจน การผลิตและการขายได้ที่กลุ่ม โดยนางมลทาจะเป็นผู้ ซื่อผ้าจากสมาชิกและขายให้กับผู้สั่งทอเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางเฟสบุ๊ก อีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งได้รับผลตอบรับที่ดี เพราะมียอดสั่งซื้อเพิ่มขึ้น

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวของบ้านไร่นั้นยังไม่ดีเท่าที่ควร นัก เนื่องจากถนนหนทางถึงแม้จะเป็นคอนกรีตก็ตามแต่ก็ได้รับความเสียหายไปมาก อีกทั้งยังคับแคบ ไม่มีร้านอาหารไว้คอยให้บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีร้านค้า และในส่วนของที่จอดรถนั้นก็สามารถจอด ได้บริเวณลานด้านหน้าโรงทอผ้าแต่ก็ไม่สามารถรองรับรถได้ในจำนวนมาก ห้องน้ำมีบริการให้ความ สะดวกสบายอย่างเพียงพอ⁶¹

⁶¹ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นางมลทา อรินดีบ วันที่ 28 พฤษภาคม 2558

ภาพที่ 5.1 โรงทอผ้าบ้านไร่ (ที่มา:ผู้ศึกษา)

(2) แหล่งทอผ้าบ้านท้องฝ้าย

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำแม่แจ่มห่างจากที่ว่าการอำเภอ ประมาณ 1 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมสะดวกเป็นถนนลาดยางตลอดทาง ความเป็นมาของบ้านท้องฝ้ายนั้นเป็นชุมชนเก่าแก่ของอำเภอแม่แจ่มมีพื้นที่ขนานไปกับลำน้ำแม่แจ่ม และ ตรงหน้าบ้านมีฝายกั้นแม่น้ำแม่แจ่มเลยเรียกบ้านท้องฝ้าย กลุ่มทอผ้าตีนจกเริ่มด้วยนางลำดวน สิทธิเดช โนทา ผู้ซึ่งมีโอกาสไปฝึกทอตีนจกหลายประยุกต์จากพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศประมาณปี พ.ศ. 2520 และได้นำความรู้มาสอนชาวบ้าน ให้ทอตีนจกหลายประยุกต์และรับซื้อตีนจกจากสมาชิกเพื่อส่งต่อไปกับศูนย์ศิลปาชีพเชียงใหม่ และร้านคาราร์ตัน มีสมาชิกเริ่มแรก 15 คน

ต่อมามีการสร้างศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่มเกิดขึ้นจากนโยบายภาครัฐ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยศูนย์หัตถกรรมแห่งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักให้ผู้ที่มีสินค้าหรือของดีเมืองแม่แจ่มแต่ไม่มีหน้าร้าน สามารถนำสินค้ามาวางขายได้ ซึ่งนอกจากสินค้าที่เป็นผ้าชิ้นตีนจกแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของอำเภอแม่แจ่ม ปัจจุบันผู้ดูแลศูนย์คือ นางมาลี กรรณิกา คอยดูแลจัดการ

เทคนิคการทอผ้าที่บ้านท้องฝ้ายแห่งนี้ มีลักษณะการทอไม่ต่างจากที่อื่น เนื่องจากทอด้วยวิธีการจกและใช้การคว่ำลายไว้ด้านในเหมือนกับกลุ่มทอผ้าอื่นๆในอำเภอแม่แจ่ม แต่ลักษณะพิเศษของบ้านท้องฝ้ายคือ นิยมทอผ้าลายประยุกต์มากกว่าลายโบราณ ซึ่งเริ่มจากนางลำดวน สิทธิเดช โนทา ผู้ซึ่งมีโอกาสไปฝึกทอตีนจกหลายประยุกต์จากพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศประมาณปี พ.ศ. 2520 และได้นำความรู้มาสอนชาวบ้าน ให้ทอตีนจกหลายประยุกต์ ลักษณะของผ้าทอที่นี่มีให้

เลือกหลากหลายมากกว่าที่อื่นเนื่องจากเป็นแหล่งทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดในแม่แจ่ม ทำให้มีสมาชิกที่ผลิตสินค้าที่หลากหลายกันออกไป เช่น ชินตีนจก ชินตา เสื้อ เน็คไท หมวก ผ้าคลุม หมอน เป็นต้น

สื่อการเรียนรู้เพื่อทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจได้แก่ ป้ายนิทรรศการและอุปกรณ์สาธิตต่างๆที่มีอยู่ครบ ตั้งแต่ขั้นตอนการได้มาซึ่งเส้นได้ จนถึงการทำมาทอเป็นมาชินตีนจก แต่ที่บ้านห้องฝ้ายนี้ยังขาดแต่เพียงแผ่นพับ ที่เป็นคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวได้หยิบติดมือหรืออ่านเพิ่มเติมเพื่อทำความเข้าใจ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกยังแหล่งท่องเที่ยวนี้มีห้องสุขาไว้ให้บริการ มีลานจอดรถที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว มีร้านค้าของกลุ่มเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากแหล่งผลิตได้เลย ขาดเพียงแต่ร้านค้า และร้านอาหารเท่านั้น แต่เนื่องจากบ้านห้องฝ้ายอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอแม่แจ่มมากนักจึงสามารถหาร้านอาหารในตัวอำเภอได้⁶²

ภาพที่ 5.2 ศูนย์หัตถกรรมผ้าตีนจกแม่แจ่ม บ้านห้องฝ้าย (ที่มา:ผู้ศึกษา)

⁶² ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นางมาลี วรรณิกา 28 พฤษภาคม 2558

(3) แหล่งทอผ้าบ้านป่าแดด

ตั้งอยู่ที่ บ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 ตำบลท่าผา อยู่ห่างจากตัวอำเภอแม่แจ่ม ประมาณ 3 กิโลเมตร เมื่อใช้เส้นทางคอกยอินทนนท์ เพื่อเดินทางมายังอำเภอแม่แจ่มจะถึงยังตำบลท่าผา และที่ตั้งของบ้านป่าแดด ถือเป็นทางผ่านไปยังตัวอำเภอแม่แจ่ม หนทางสะดวกสบายเป็นลาดยางตลอดทั้งสายและอยู่ใกล้วัดสำคัญคือ วัดป่าแดด และยางหลวง ความเป็นมาของบ้านป่าแดด เดิมชื่อ บ้านอาฮาม ซึ่งเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของพญาเขื่อนแก้ว พญาไชย ผู้ปกครองเมืองแจ่มสมัยนั้น ทั้งสองท่านได้เดินทางจากเชียงรายเป็นเชื้อเครือ ของพญาผู้ปกครองเชียงใหม่ นอกจากนั้นยังมีบริวารที่เกี่ยวข้องติดตามมา อีกหลายคนทั้งจากเชียงแสนและลำปาง ปัจจุบันช่างทอตีนจกแม่แจ่มสายตระกูลดั้งเดิมตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายตามหมู่บ้านต่างๆ เช่น บ้านอาฮาม บ้านทัพ บ้านยางหลวง บ้านไร่ บ้านท้องฝ้าย บ้านเหล่าป่าก่อ บ้านห้วยไผ่ บ้านไหล่หิน บ้านนาเรือน บ้านเหล่า บ้านผานัง บ้านแม่ปาน บ้านสองธาร บ้านต่อเรือ บ้านกองกาน บ้านเจียง บ้านพร้าวหนุ่ม บ้านแม่ศึก บ้านสบลอง บ้านแม่นาจร

กลุ่มทอผ้าตำบลท่าผา บ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 เดิมตั้งอยู่ใต้ถุนโรงเรียนปริยัติวัดป่าแดด ซึ่งพระใบฎีกาสุทัศน์ วชิรญาโน หรือตุ้ม เป็นผู้ให้งบประมาณในการสนับสนุน บ้านป่าแดดมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่นักท่องเที่ยว ปัจจุบันได้ย้ายสถานที่จำหน่ายมาอยู่ติดกับสำนักงานเทศบาลตำบลท่าผา เมื่อ พ.ศ. 2542 และเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือตำบลท่าผา โดยมีนางเกสร วรรณิกา เป็นประธานกลุ่ม โดยรวมกลุ่มแม่บ้านในเขตตำบลท่าผา 10 หมู่บ้าน โดยได้รับเงินสนับสนุนจากตำบลท่าผาในการพัฒนา เป็นหมู่บ้าน OTOP ต้นแบบบ้านป่าแดด ได้ปรับปรุงห้องจำหน่ายสินค้าและลานจอดรถ และพัฒนากลุ่มอาชีพ ตำบลท่าผา ศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือตำบลท่าผา ได้พัฒนาบุคลากรที่เป็นช่างทอและผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ลักษณะการทอใช้เทคนิคการทอด้วยการจกเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอแม่แจ่ม แต่จะมีความแน่นและสวยงามกว่าที่อื่น และที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบ้านป่าแดดคือการทอด้วยฝ้ายที่ย้อมจากวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น แม้ว่าสีสันทจะไม่ฉูดฉาดเช่นสีเคมีแต่ดีต่อสุขภาพของผู้ที่สวมใส่ และเป็นที่ต้องการในกลุ่มลูกค้าที่รักสุขภาพ ลักษณะของผ้าทอที่นี่มีให้เลือกหลากหลาย เนื่องจากเป็นศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์และหัตถกรรม ตำบลท่าผา ทำให้มีสมาชิกที่ผลิตสินค้าที่หลากหลายกันออกไปและนำมาฝากขายที่ศูนย์แห่งนี้ เช่น ชิ้นตีนจก ชิ้นดา เสื้อ เน็คไท หมวก ผ้าคลุม หมอน เป็นต้น

สื่อเพื่อการเรียนรู้มีทั้งป้ายนิทรรศการให้ข้อมูลตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้า คำอธิบายขั้นตอนและกระบวนการทำฝ้าย ตลอดจนอุปกรณ์เพื่อทำการสาธิต ก็ทอผ้า และมีการจัดแสดงผ้าชิ้นตีนจกลายโบราณ ผ้าชิ้นตีนจกที่ชนะเลิศประกวด และผ้าชิ้นตีนจกในยุคสมัยต่างๆ การเดินทางมายังบ้านป่าแดดและศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์และหัตถกรรม ตำบลท่าผา เป็นด้วย

ความสะดวกสบายเนื่องจากอยู่ติดถนนสายหลักที่จะผ่านไปยังตัวอำเภอ สิ่งอำนวยความสะดวกของบ้านป่าแดด มีร้านค้า ร้านอาหารและที่พักแรมในบริเวณหมู่บ้าน อีกทั้งลานจอดรถที่มีอย่างเพียงพอ และห้องสุขา

ภาพที่ 5.3 ศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์และหัตถกรรม ตำบลท่าผา (ที่มา:ผู้ศึกษา)

(4) แหล่งทอผ้าบ้านยางหลวง

ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 6 บ้านยางหลวง ตำบลท่าผา ความเป็นมาของบ้านยางหลวง จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน คือเรียกชื่อตามผู้ที่อยู่อาศัยเดิม คือชาวกะเหรี่ยง หรือ “ยาง” เป็นผู้สร้างวัดนี้ขึ้นมา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 24

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มทอผ้า เริ่มต้นจากการที่นางวิไล บุญเทียม ได้พยายามตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นอีกครั้งเมื่อปี 2545 โดยมีโครงการหมู่บ้าน ส.ป.ก.4-01 ให้ทุนสนับสนุนซื้อฝ้ายจำนวน 50,000 บาท โดยมีเงื่อนไขว่าให้บริหารเฉพาะภายในบ้านยางหลวงเท่านั้น และให้กั้

กระตุกมา 2 หลัง พร้อมทั้งจ้างคนมาสอนทอผ้าพื้นหน้ากว้าง แม่หอม ริษณา กับแม่ก่อง ประสงค์ดี
เล่าว่า “ฝึกต่อกี่กระตุกหลายคน ต่อแล้วมีคนซื้อผ้า ขายบ่อออกตัดผ้าแบ่งกัน แล้วยังต่อ ดึงบ่อต่อเหมม”
(ฝึกทอผ้าก็กระตุกหลายคน ทอแล้วขายไม่ได้เลยตัดผ้าแบ่งกัน แล้วเลิกทอตั้งแต่นั้น) จากข้อมูล
กลุ่มทอผ้าบ้านยางหลวง ซึ่งมีนางวิไล บุญเทียม เป็นประธานและมีสำนักงานเกษตรอำเภอแม่แจ่ม
ดูแลในรูปของวิสาหกิจชุมชน ถ้าผู้บริหารกลุ่มโดยคณะกรรมการร่วมมือกันทำงานด้วยความตั้งใจ
จริงใจและสามัคคีกัน กลุ่มนี้ก็น่าจะไปได้ดีเพราะมีความได้เปรียบสองประการคือ ชื่อบ้านยาง
หลวง มีผู้รู้จักเป็นอย่างดีแล้วในระดับหนึ่ง และเป็นกลุ่มในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน ซึ่งรัฐบาล
สนับสนุนโดยผ่านสำนักงานเกษตรอำเภอ

การทอใช้เทคนิคการทอด้วยการจกเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอแม่แจ่ม
แต่จะมีความแน่นและสวยงามกว่าที่อื่น ลักษณะของผ้าที่บ้านยางหลวงมีทั้งการทอเสื่อหมอน จก
หน้าหมอน การทอชิ้นลัวะ และการทอชิ้นดินจก

สื่อการเรียนรู้ ที่วัดยางหลวงเคยจัดตั้งศูนย์ทอผ้า มีสื่อการเรียนรู้ป้าย
นิทรรศการให้ข้อมูลตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของการทอผ้า รูปแบบ ลวดลาย และอุปกรณ์ต่างๆ โดย
ศูนย์นี้ตั้งอยู่ด้านของของวิหารบริเวณวัดยางหลวงแต่ปัจจุบันถูกปล่อยทิ้งร้าง การเดินทางมายังบ้าน
ยางหลวงมีความสะดวกสบายถนนเป็นลาดยางสลับกับคอนกรีต และอยู่ไม่ไกลจากถนนสายหลัก
ลานจอดรถมีไม่เพียงพอ ร้านค้ามีเพียงร้านขายของชำของชาวบ้านเท่านั้น ไม่มีร้านอาหาร อีกทั้งห้อง
สุขาต้องใช้บริการที่วัดยางหลวง

ภาพที่ 5.4 กลุ่มทอผ้าบ้านยางหลวง (ที่มา:ผู้ศึกษา)

5.3.2. รายการและเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

หัวข้อนี้เป็นการเสนอรายการและเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอ
พื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง 2 เส้นทาง ตามรายการและ
ตารางเวลาในการเดินทางและกิจกรรม ได้ดังนี้

(1) เส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง(อย่างเดียว)

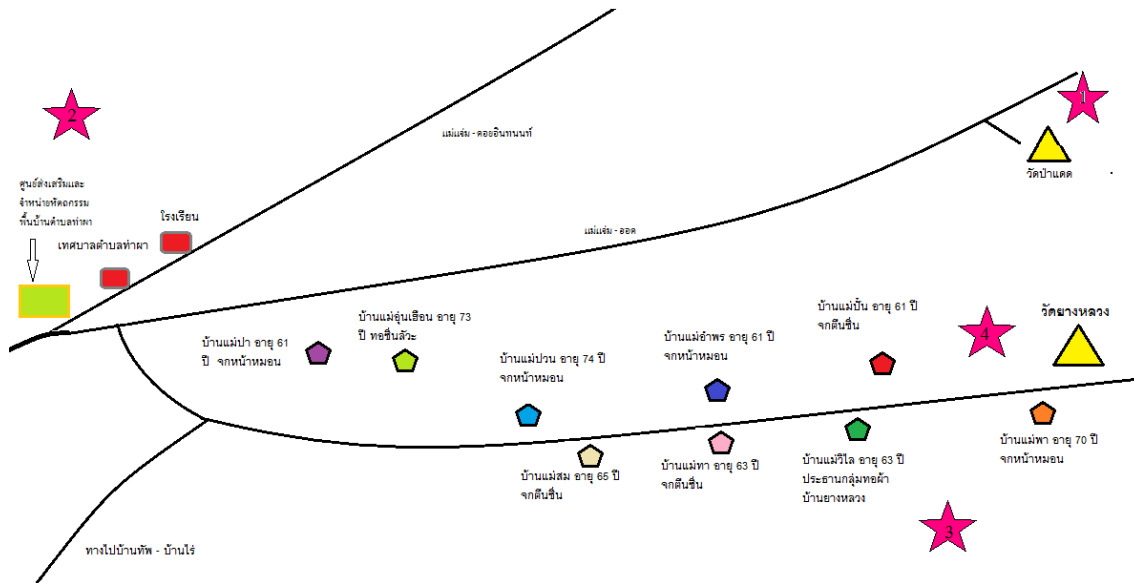
เป็นเส้นทางที่รวบรวมเฉพาะแหล่งทอผ้าที่ผ่านการคัดเลือกและมีความเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ มาจัดเป็นเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง โดยอาศัยเส้นทางในการคมนาคมในการเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นตัวกำหนด เพื่อให้การเดินทางเป็นไปอย่างสะดวก ประกอบไปด้วยแหล่งทอผ้าจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ บ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 บ้านยางหลวง หมู่ที่ 5 บ้านไร่ หมู่ที่ 10 ตำบลท่าผา และบ้านท้องฝ้าย หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง สามารถจัดเส้นทางได้ดังนี้

8.30 น. เดินทางออกจากตัวเมืองเชียงใหม่ โดยใช้เส้นทาง เชียงใหม่ฮอดและก่อนถึงตัวอำเภอจอมทองเลี้ยวขวาไป อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ทางหลวงหมายเลข 1009 (สายจอมทอง-อินทนนท์) เมื่อถึงด่านตรวจอำเภอแม่แจ่ม กม.ที่ 38 แยกซ้ายไปประมาณ 22 กิโลเมตร ถึงตัวอำเภอแม่แจ่ม ใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2 ชั่วโมงโดยประมาณ

จุดแรก ของเส้นทางคือศูนย์ส่งเสริมและจำหน่ายหัตถกรรมพื้นบ้านตำบลท่าผา บริเวณอาคารของศูนย์ นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้จากบอร์ดนิทรรศการที่แสดงประวัติความเป็นมา ประเภทของผ้าทอ ลายชั้นดินจก ผู้ผ้าชั้นดินจกโบราณตั้งแต่สมัยสงครามโลก ผ้าชั้นดินจกที่ได้รับรางวัลจากการประกวด ตลอดจนชมวิธีการทอชั้นดินจกโดยชาวบ้านผู้ชำนาญ ในการทอกรรมวิธีการทอชั้นดินจก เริ่มตั้งแต่การเตรียมเส้นฝ้ายในการทอผ้า

จุดที่สอง จะเดินทางไปยังบ้านยางหลวงเพื่อเรียนรู้และเยี่ยมชมการทอผ้าจากชาวบ้าน ที่มีการทอหลากหลายตลอดเส้นทางจากวัดยางหลวงจนถึงบ้านก้านันระยะทางประมาณ 500 เมตร ซึ่งตลอดสองข้างทางนั้นเรียงรายไปด้วยบ้านที่ทุกหลังล้วนแล้วแต่มีกี่ทอผ้าทุกหลัง นักท่องเที่ยวสามารถพูดคุย สอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้าน ได้อย่างใกล้ชิด เนื่องจากชาวบ้านแต่ละคนทอผ้าแต่ละผืนย่อมมีเรื่องราวหรือเรื่องเล่าที่ตนอยากจะบอกกล่าวหรือนำเสนอการทอผ้าของตนและบรรพบุรุษ ให้ฟังด้วยความภาคภูมิใจ อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถทดลองนั่งมอม และหัดจกหน้าหมอนด้วยลวดลายง่ายๆ ซึ่งแม้ผู้ทุกคนใจดีและพร้อมจะให้ความรู้แก่ทุกคนที่ไปเยี่ยมชม

ALL RIGHTS RESERVED

ภาพที่ 5.5 แผนที่แสดงเส้นทางการเดินเยี่ยมชมในหมู่บ้านฆางหลวง (ที่มา:ผู้ศึกษา)

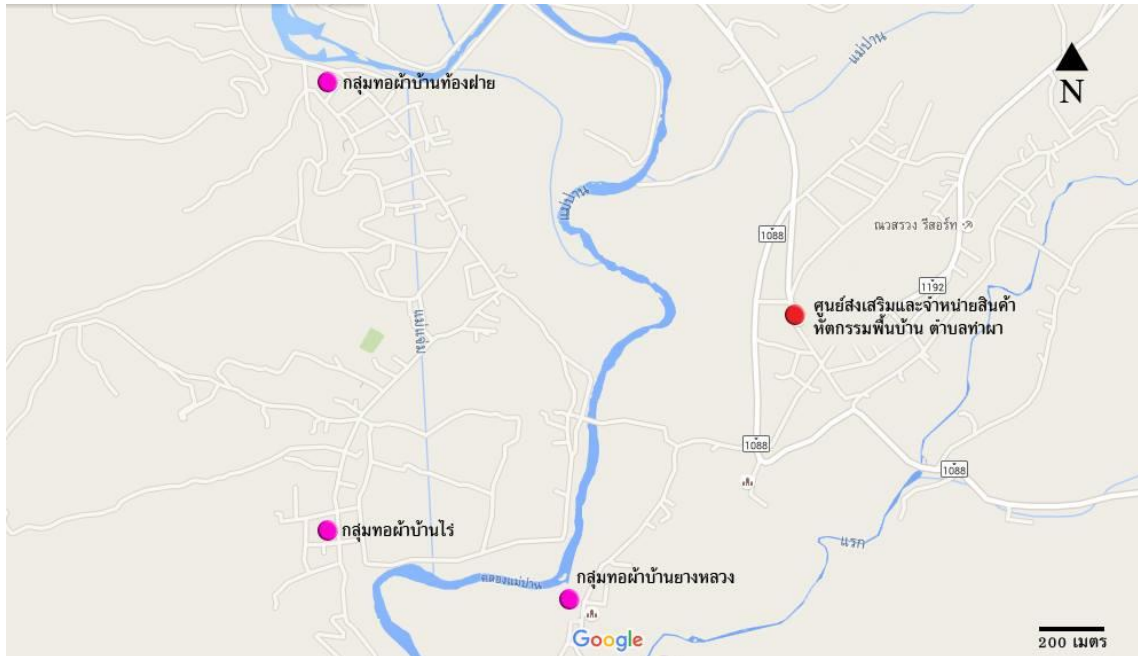
เวลาประมาณ 12.00 น.เดินทางไปยังบ้านฆางหลวงซึ่งอยู่ไม่ไกลจากศูนย์ส่งเสริมและจำหน่ายหัตถกรรมพื้นบ้านตำบลท่าผามากนัก ใช้เวลาประมาณ 5 นาที พักรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านแม่วิลัย บุญเทียม โดยจะจัดเป็นอาหารพื้นเมือง เช่นแกงแค น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกปู หรือน้ำปู้ ผักต้ม ไข่ต้ม และปลาทอด ได้บรรยากาศแบบคนท้องถิ่นจริงๆ ถ้าหากท่านใดไม่สามารถรับประทานอาหารได้ก็จะจัดเป็นข้าวผัดไข่ไว้คอยบริการ

จุดที่สาม เดินทางต่อมายังบ้านท้องผาย เรียนรู้และเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าขึ้นดินจก ชมนิทรรศการ และการสาธิตการทอผ้าขึ้นดินจกสายประยุกต์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของการจกของบ้านท้องผายอย่างหนึ่ง มีความแตกต่างจากการทอในหมู่บ้านอื่นซึ่งส่วนมากเป็นลวดลายโบราณ โดยเริ่มจากนางลำควน สิทธิเดช โนทา ผู้ซึ่งมีโอกาสไปฝึกทอดินจกสายประยุกต์จากพระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศประมาณปี พ.ศ. 2520 และได้นำความรู้มาสอนชาวบ้าน ให้ทอดินจกสายประยุกต์

จุดที่สี่ เดินทางไปยังโรงทอผ้าบ้านไร่ ซึ่งเป็นโรงทอผ้าแห่งเดียวในอำเภอแม่แจ่ม เรียนรู้และชมบรรยากาศของโรงทอผ้าที่มีแม่ผู้นั่งทอผ้าและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตลอดจนชมการสาธิตการทอผ้าขึ้นดินจกสายโบราณที่ต้องใช้ความชำนาญและใช้เวลาในการทอนานนับหลายเดือน เทคนิคการทอที่พิเศษของกลุ่มทอผ้าบ้านไร่คือจะใช้ด้ายเพียงเส้นเดียว ทำให้ได้ผ้าขึ้น

ดินจกที่แน่นและละเอียดสวยงาม นอกจากการชมการสาธิตการทอผ้าดินจกแล้ว ที่โรงทอบ้านไร่
แหล่งนี้ยังมีเหล่าผู้สูงอายุยังได้ทอหน้าหมอน เข็มหมอน ทอชิ้น ถูหย่าม และเครื่องจักรสานชนิดต่าง

เสร็จจากการเลือกซื้อสินค้าแล้ว เวลาประมาณ 15.30 น. เดินทางกลับเชียงใหม่
โดยใช้เส้นทางคอยอินทนนท์- จอมทอง ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงเดินทางถึงเชียงใหม่โดยสวัสดิภาพ

แผนที่ 5.1 เส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง(อย่างเดียว)

(2) เส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง(แบบผสมผสาน)

เส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง(แบบผสมผสาน)
ประกอบไปด้วยแหล่งผ้าทอพื้นเมืองจำนวน 4 แห่ง คือบ้านป่าแดด หมู่ที่ 4 บ้านยางหลวง หมู่ที่ 5 บ้าน
ไร่ หมู่ที่ 10 ตำบลท่าผา และบ้านทองฝาย หมู่ที่ 8 ตำบลช่างเคิ่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่น
จำนวน 3 แห่งได้แก่ วัดป่าแดด วัดยางหลวง และการทำปิ่นบ้านพอกอนแก้ว บ้านทัพ หมู่ที่ 5 ตำบล
ท่าผา สามารถเป็นเส้นทางได้ดังนี้

8.30 น. เดินทางออกจากตัวเมืองเชียงใหม่ โดยใช้เส้นทาง เชียงใหม่ฮอดและก่อน
ถึงตัวอำเภอจอมทองเลี้ยวขวาไป อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ ทางหลวงหมายเลข 1009 (สาย
จอมทอง-อินทนนท์) เมื่อถึงด่านตรวจอำเภอแม่แจ่ม กม.ที่ 38 แยกซ้ายไปประมาณ 22 กิโลเมตร ถึง
ตัวอำเภอแม่แจ่ม ใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2 ชั่วโมงโดยประมาณ

จุดที่หนึ่ง วัดป่าแดด สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัด
เชียงใหม่ โดยวัดป่าแดด เป็นวัดขนาดเล็ก สร้างในปี พ.ศ.2420 มีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวิหาร ที่
ค่อนข้างสมบูรณ์ วาดโดยช่างแต้มชาวไทยใหญ่ เป็นเรื่องพุทธประวัติราวๆปี 2428-2430 และชาดก

ต่างๆ โดยจิตรกรรมฝาผนังประดับอยู่ภายในวิหารที่สร้างขึ้นมาพร้อมๆกับการสร้างวัด จิตรกรรมฝาผนังที่เขียนเรื่องราวพุทธประวัติ ชาดก รวมถึงภาพแสดงวิถีชีวิตชาวแม่แจ่มเมื่อ 100 กว่าปี นอกจากวิหารที่เก่าแก่และทรงคุณค่าแล้วด้านหลังวิหารเป็นหอไตร หรือหอธรรม สร้างราวปี พ.ศ. ๒๔๐๐ เป็นสถาปัตยกรรมแบบล้านนา ประดิษฐานที่รวบรวมเก็บพระไตรปิฎก หนังสือพระธรรมคัมภีร์ไบลานทางพระพุทธศาสนาต่างๆ

จุดที่สอง เดินทางไปยังแหล่งผ้าทอพื้นเมือง บ้านยางหลวง แวะชมวัดยางหลวง วัดที่เก่าแก่ที่ชาวกะเหรี่ยง หรือ “ยาง” เป็นผู้สร้างวัดนี้ขึ้นมา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ 24 สิ่งที่น่าสนใจที่สะดุดตาผู้มาเยือนเมื่อย่างเท้าเข้าไปในบริเวณวัดเป็นสิ่งแรก คือ ผนังด้านหลังของวิหาร ซึ่งมีภาพที่งดงามของพระ 3 องค์ ที่มีลักษณะของศิลปะของภาคเหนืออย่างเด่นชัด คิดว่าเป็นภาพพระพุทธองค์ และพุทธสาวก นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจ คือ กู่ปราสาท หรือ กิจกุกู ซึ่งตั้งอยู่หลังพระประธานในวิหาร คนโบราณถือว่าเป็นประตูไปสู่สวรรค์ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของกิจกุกูเป็นแบบพุกามจากพม่า ผสมกับล้านนาสกุลช่างเชียงใหม่ วิธีการสัมผัสความมหัศจรรย์ ภาพเงาสะท้อนพระวิหารกลับหัว

จุดที่สาม จากนั้นเราจะเดินเท้าจากวัดยางหลวงไปในหมู่บ้าน เพื่อเรียนรู้และเยี่ยมชมการทอผ้าจากชาวบ้าน ที่มีการทอหลากหลายตลอดเส้นทางจากวัดยางหลวงจนถึงบ้านก้านนระยาทางประมาณ 500 เมตร ซึ่งตลอดสองข้างทางนั้นเรียงรายไปด้วยบ้านที่ทุกหลังล้วนแล้วแต่มีกี่ทอผ้าทุกหลัง นักท่องเที่ยวสามารถพูดคุย สอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านได้อย่างใกล้ชิด เนื่องจากชาวบ้านแต่ละคนทอผ้าแต่ละผืนย่อมมีเรื่องราวหรือเรื่องเล่าที่ตนอยากจะบอกกล่าวหรือนำเสนอการทอผ้าของตนและบรรพบุรุษ ให้ฟังด้วยความภาคภูมิใจ อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถทดลองทอผ้า และหัดจกหน้าหมอนด้วยลวดลายง่ายๆ ซึ่งแม่อยู่ทุกคนใจดีและพร้อมจะให้ความรู้แก่ทุกคนที่ไปเยี่ยมชม

เวลาประมาณ 12.00 รับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้านก๋วยเตี๋ยวจันสมร้านก๋วยเตี๋ยวชื่อดัง ในตัวอำเภอแม่แจ่ม

จากนั้นเดินทางไปยังจุดที่สี่บ้านทัพ หมู่ที่ 5 ตำบลท่าผา เพื่อเดินทางไปยังบ้านพ่อ กอนแก้ว อินตะก้อน เรียนรู้และชมการสาธิตการทำปิ่นปักผมซึ่งปิ่นปักผมโบราณ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้คู่กับการแต่งกายของชาวล้านนามากว่า 700 ปี "ปิ่น" เป็นเครื่องประดับชนิดหนึ่งของสตรีล้านนามาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยส่วนมากสมัยก่อน ปิ่นจะเป็นเครื่องประดับสำหรับสตรีล้านนาชั้นสูง ซึ่งหัวปิ่นอาจทำด้วยพลอยสีแก้ว ทองเหลือง เงิน ทองคำ แล้วแต่ฐานะความเป็นอยู่ และนี่คือศิลปะภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่ยังคงอยู่ เป็นตำนาน “ปิ่นแก้วจัน” ของดีประจำอำเภอแม่แจ่ม ลักษณะโดดเด่นของปิ่นจะเป็นช่อลดหลั่นกันลงมา วิธีการทำปิ่นจะไม่ใช้เครื่องจักรแต่ใช้ศิลปะการทำแบบดั้งเดิม

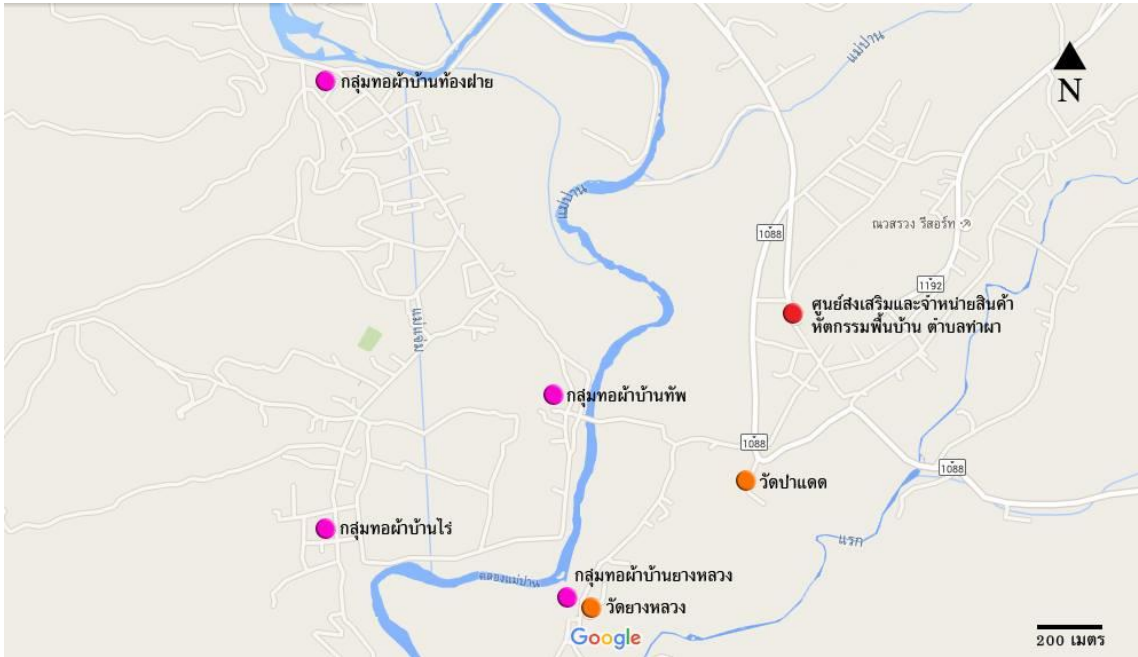
หัวปีนบางครั้งจะประดับด้วยแก้วสีต่างๆงดงามอ่อนช้อย และมีที่นี้เพียงที่เดียวเท่านั้น ปัจจุบันนี้พ่อ
กอนแก้ว ได้เสียชีวิตแล้ว แต่เราสามารถเยี่ยมชมการสาธิตได้ที่บ้านพ่อกอนแก้ว โดยจะมีคุณบัวจันทร์
และคุณบุปผา ลูกสาวของพ่อกอนแก้วผลัดเปลี่ยนกันมานั่งทำปิ่นที่บ้านของพ่อและมีแม่สุขภรรยา
ของพ่อกอนแก้วนั่งสาธิตการปักฝ้ายให้นักท่องเที่ยวได้ชมกัน อีกทั้งยังสามารถเลือกซื้อสินค้าที่ผลิต
โดยชาวกะเหรี่ยง ชาวลาหู่ ที่นำมาฝากขาย ทั้งชิ้นกะเหรี่ยง ชิ้นลาหู่ ถ้วยย่าม หมวก ผ้าพันคอ เป็นต้น

จุดที่ห้า เดินทางไปยังโรงทอผ้าบ้านไร่ ซึ่งเป็น โรงทอผ้าแห่งเดียวในอำเภอแม่
แจ่ม เรียนรู้และชมบรรยากาศของโรงทอผ้าที่มีแม่ผู้นั่งทอผ้าและพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
ชมการสาธิตการทอผ้าชิ้นดินจกลายโบราณที่ต้องใช้ความชำนาญและใช้เวลาในการทอนานนับหลาย
เดือน เทคนิคการทอที่พิเศษของกลุ่มทอผ้าบ้านไร่คือจะใช้ด้ายเพียงเส้นเดียว ทำให้ได้ผ้าชิ้นดินจกที่
แน่นและละเอียดสวยงาม นอกจากการชมการสาธิตการทอผ้าดินจกแล้ว ที่โรงทอบ้านไร่แห่งนี้ยังมี
เหล่าผู้สูงอายุยังได้ทอหน้าหมอน เข็มหมอน ทอชิ้น ถ้วยย่าม และเครื่องจักรสานชนิดต่าง ๆ

จุดที่หก เดินทางต่อมายังบ้านห้องฝ้าย เยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้การทอผ้าชิ้นดินจก
ชมนิทรรศการ และการสาธิตการทอผ้าชิ้นดินจกลายประยุกต์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของการจกของบ้าน
ห้องฝ้ายอย่างหนึ่ง มีความแตกต่างจากการทอในหมู่บ้านอื่นซึ่งส่วนมากเป็นลวดลายโบราณ โดยเริ่ม
จากนางลำควน สิทธิเดช โนนทา ผู้ซึ่งมีโอกาสไปฝึกทอดินจกลายประยุกต์จากพระตำหนักภูพิงศ์ราช
นิเวศประมาณปี พ.ศ. 2520 และได้นำความรู้มาสอนชาวบ้าน ให้ทอดินจกลายประยุกต์

จุดที่เจ็ด ศูนย์ส่งเสริมและจำหน่ายหัตถกรรมพื้นบ้านตำบลท่าผา บริเวณอาคาร
ของศูนย์ นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และเยี่ยมชมบอร์ดนิทรรศการของประวัติความเป็นมา ประเภท
ของผ้าทอ ลายชิ้นดินจก ผ้าชิ้นดินจก โบราณตั้งแต่สมัยสงครามโลก ผ้าชิ้นดินจกที่ได้รับรางวัลจาก
การประกวด ตลอดจนชมวิธีการทอชิ้นดินจกโดยชาวบ้านผู้ชำนาญในการทอ กรรมวิธีการทอชิ้นดิน
จก เริ่มตั้งแต่การเตรียมเส้นฝ้ายในการทอผ้า จากนั้นเลือกซื้อสินค้าตามอະยาชัย

เสร็จจากการเลือกซื้อสินค้าแล้ว เวลาประมาณ 16.30 น. เดินทางกลับเชียงใหม่
โดยใช้เส้นทางคอกยอินทนนท์- จอมทอง ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงเดินทางถึงเชียงใหม่โดยสวัสดิภาพ

แผนที่ 5.2 เส้นทางการเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมือง(แบบผสมผสาน)

5.3.3. การปรับปรุงสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

เพื่อให้แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องมีการจัดการปรับปรุงสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองทั้ง 4 แห่ง ดังนี้

- 1). การปรับปรุงและซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม เพื่อให้การเดินทางมายังอำเภอแม่แจ่มได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น อีกทั้งป้ายบอกทาง ซึ่งปัจจุบันยังขาดป้ายบอกทางเข้าหมู่บ้านที่ชัดเจน และไม่มีการแนะนำเสนอให้ทราบว่าหมู่บ้านไหน เป็นหมู่บ้านหัตถกรรมผ้าทอ และมีกลุ่มทอผ้าอยู่ในหมู่บ้าน
- 2). สร้างคุณค่าและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองให้กับคนในท้องถิ่นได้เกิดความรักความห่วงแหน และมีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษของตนได้สั่งสมมา อันจะนำไปสู่ความยินดีและเต็มใจที่จะนำเสนอข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ที่สนใจได้รู้และเข้าใจไปกับเจ้าของพื้นที่ด้วย
- 3). การสร้างสื่อของการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถมองเห็นโดยภาพรวมของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้นสามารถ จัดทำเป็นสื่อ 3 ประเภท คือ

3.1). สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อในการแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายชนิด ได้แก่ เอกสารแผ่นพับ และ ป้ายนิทรรศการแสดงประวัติความเป็นมา ประเภท ลักษณะ สีต้น ลวดลาย ของผ้าทอพื้นเมืองแม่แจ่ม รวมไปถึงขั้นตอน หรือกรรมวิธีการได้มาซึ่งผ้าทอแต่ละผืนว่ามีขั้นตอนการทำงานอย่างไร

3.2). สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮเทคทันสมัย หรือเครื่องมือที่เป็น เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น แดบบันท์ที่ภาพพร้อมเสียง (วิดีโอทัศน์) ภาพนิ่ง ซึ่งสามารถใช้ได้ดีในกรณีที่ไม่มีผู้สาธิตการทอ อยู่ในขณะนั้นเราสามารถเปิดเป็นวิดีโอทัศน์ให้กับนักท่องเที่ยวได้ชม เป็นการสร้างความเข้าใจที่ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

3.3). บุคคล คือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการทอผ้า ซึ่งหมายถึงบรรดาเหล่าแม่อยู่ข้างทอผ้าในบ้านยงหลวงนั่นเอง เนื่องจากเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจทุกขั้นตอนในการทอผ้าที่ดีที่สุด สามารถถ่ายทอดบอกเล่าสู่นักท่องเที่ยวได้ฟังได้โดยตรง ทั้งนี้ยังสามารถทำ กิจกรรมสาธิตและสามารถให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทอผ้าแบบง่ายโดยมีแม่อยู่เป็นผู้สอน

ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว เห็นควรที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ อาทิ เทศบาลตำบลแม่แจ่ม และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีขอบเขตความรับผิดชอบในพื้นที่ ควรเป็นส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่เกิดประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน รวมทั้งยังช่วยส่งเสริมรักษามรดกภูมิปัญญาและมรดกวัฒนธรรมผ้าทอพื้นเมืองแม่แจ่มให้ดำรงคงอยู่สืบไป.

4). การมีส่วนร่วมในภาคประชาชน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเพื่อให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของพื้นที่ และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการจัดการเส้นทางเรียนรู้และท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมผ้าทอพื้นถิ่น ทั้งรายได้จากการขายสินค้า การพัฒนาอาชีพ และการอนุรักษ์สืบสานการทอผ้าพื้นเมืองให้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาอยู่กับชาวแม่แจ่มสืบไป